100-lecie traktatu na Zamku Królewskim w Warszawie

15 marca 2021 r. na Zamku Królewskim w Warszawie odbyła się inauguracja obchodów 100. rocznicy podpisania traktatu pokojowego w Rydze. Z tej okazji odbyło się uroczyste otwarcie wystaw: ***Traktat ryski – odzyskane dziedzictwo***, przygotowanej przez Zamek Królewski w Warszawie, oraz ***Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.*** – autorstwa Instytutu Pamięci Narodowej. W uroczystości udział wzięli: **Małgorzata Gosiewska**, Wicemarszałek Sejmu RP, **prof. Piotr Gliński**, Wiceprezes Rady Ministrów, Minister Kultury, Dziedzictwa Narodowego i Sportu, **dr Jarosław Szarek**, Prezes Instytutu Pamięci Narodowej oraz **prof. Wojciech Fałkowski** Dyrektor Zamku Królewskiego w Warszawie.

Wicemarszałek Sejmu Małgorzata Gosiewska odczytała list marszałek Sejmu RP **Elżbiety Witek**. *Niewątpliwie dorobkiem ostatnich lat jest nowe spojrzenie na historię. Poruszamy i rozpowszechniamy wątki, które były w czasach PRL-owskich zakazane. Jeżeli już o nich mówiono, to przedstawiano w negatywnym świetle ich bohaterów, co doprowadziło do uproszczeń i utrwalania zafałszowanego obrazu przeszłości oraz stereotypów.* (…) *100-lecie ugody pokojowej z marca 1921 r. stwarza okazję do przypomnienia tego nieco zapomnianego wątku z polskiej historii, przyjrzenia się jej twórcom, przybliżenia genezy Traktatu oraz przedstawienia bliskich i odległych jego konsekwencji* – napisała marszałek Sejmu*. Prezentowane dokumenty, mapy i fotografie są nieocenionym źródłem informacji nie tylko o stosunkach dyplomatycznych, lecz także o Polsce, jej mieszkańcach oraz wschodnich sąsiadach.* (…) *Jestem przekonana, że wystawa stanie się impulsem do dyskusji i przyczyni się do upowszechnienia wiedzy o scalaniu i budowaniu II Rzeczpospolitej Polskiej* – podkreśliła w korespondencji.

Wicepremier, minister kultury, dziedzictwa narodowego i sportu Piotr Gliński przypomniał, że artykuł XI traktatu ryskiego zawierał postanowienia o zwrocie Polsce mienia kulturalnego, grabionego przez Rosję od 1772 r. *Musimy dziś uznać, że zwrot wielu, choć, niestety, nie wszystkich dóbr kultury, biorąc pod uwagę późniejsze doświadczenia z tym totalitarnym sąsiadem, należy dziś rozpatrywać w kategorii cudu, dzięki któremu mamy możliwość podziwiania wielu dzieł zgromadzonych m.in. w Zamku Królewskim w Warszawie* – ocenił minister kultury.

Wicepremier wskazał, że *należy także pamiętać o wielu ówczesnych wybitnych specjalistach-archiwistach, historykach i historykach sztuki, którzy toczyli mozolne negocjacje, aby odzyskać zagrabione przez Rosję podczas 125 lat zaborów polskie dobra kultury – głównie zbiory biblioteczne oraz wspaniałe dzieła sztuki takie jak np. Arrasy Wawelskie – świadectwa splendoru i potęgi I Rzeczypospolitej.*

Dziś otwieraną wystawę należy uznać za kolejny akord ciągle celebrowanych przez nas obchodów 100-lecia Odrodzenia Państwa Polskiego – dodał.

Dyrektor Zamku Królewskiego w Warszawie prof. Wojciech Fałkowski powiedział, że wystawa przygotowana przez Zamek jest *tematycznym przejściem przez odzyskane skarby przeszłości.*

To jest przejście przez komnaty wypełnione odzyskanymi po traktacie ryskim dziełami sztuki, dziełami rzemiosła, tym, co wypełnia obecny Zamek". Wskazał, że wystawa *Traktat ryski – odzyskane dziedzictwo* ma *tylko i aż pokazać to oblicze tego pokoju i tego, co by było, gdybyśmy tego nie mieli.*

Przejście przez komnaty jest zatem przejściem przez historię I Rzeczpospolitej, a później przez cały okres zaborów i tego, co nastąpiło w wyniku odrodzenia Polski po 1918 roku i obrony Rzeczpospolitej w 1920 roku – przekazał dyrektor Zamku Królewskiego w Warszawie.

Prezes IPN dr Jarosław Szarek, mówiąc o wystawie przygotowanej przez Instytut *Gorzki pokój. Traktat ryski 1921 r.* naświetlił kontekst traktatu pokojowego zawartego w Rydze: *ten pokój przynosił koniec wojny, która toczyła się na ziemiach polskich od siedmiu lat. Wtedy przyjęto go z ogromnymi nadziejami. Ale były też ofiary tego pokoju, dla których był on bolesny. To zagończycy generała Stanisława Bułak-Bałachowicza, żołnierze Petlury i nasi sojusznicy walczący z bolszewikami. Oni zostali opuszczeni. To do nich Piłsudski powiedział: „Ja was, panowie, przepraszam, bardzo przepraszam". Była gorycz wśród Polaków żyjących na dalekich kresach Rzeczypospolitej. Tysiące ludzi traciło swój majątek. Tylko ci najbogatsi mogli wyjechać do Rzeczypospolitej. Została drobna szlachta, biedni mieszczanie i rzemieślnicy. Wielu z nich zostało później ofiarami operacji NKWD w latach 1937–1938. Ich nadzieje na powrót do Polski nie ziściły się po traktacie ryskim".*

Z powodu pandemii wystawy otwarte zostały bez udziału publiczności.

Wydarzenie było transmitowane on-line na kanale YouTube Zamku Królewskiego w Warszawie, IPNtv oraz na oficjalnych kontach obu instytucji w serwisie Facebook.

Więcej o wystawie

Source URL:
https://www.zamek-krolewski.pl/strona/wizyta/933-100-lecie-traktatu-na-zamku-krolewskim-w-warszawie